

het informatie
k

Advies terzake van de
instelling van een gemeentevlag
voor MOERGESTEL

3 april 1971

Het Bestuur van de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg heeft met instemming kennisgenomen van het voornemen van B & W van Moergestel, aan de Raad dezer gemeente een voorstel tot instelling van een gemeentevlag te doen, waartoe advies van de Stichting is gevraagd.

Gemeentevlaggen worden doorgaans ontworpen op basis van de kleuren van het gemeentewapen. In de vlag kunnen eventueel elementen op symbolische wijze tot uitdrukking komen, die niet uit het wapen spreken.

De meest oorspronkelijke vorm is echter, dat het vlaggebeeld en de vlaggekleuren de vorm en kleuren, c.q. metalen van het wapen bepalen.

Het gemeentewapen van Moergestel is van gecompliceerde vorm, slechts bevestigd in de kleuren goud en blauw. Wellicht ware het gemeentebestuur in overweging te geven, wapenverbetering aan te vragen: de oorspronkelijke vorm en enig juiste kleuren en metalen zijn vrij eenvoudig vast te stellen.

Aangezien derhalve de huidige wapenkleuren, omgewerkt tot vlaggekleuren geel en blauw, slechts van zeer betrekkelijke waarde en betekenis geacht moeten worden, adviseert het Bestuur van de Stichting - vooral echter ook op grond van het feit, dat vlaggen in geel en blauw reeds op welhaars uitputtende wijze voor andere Nederlandse gemeentevlaggen zijn gebruikt, is het noodzakelijk voor Moergestel naar andere, zo mogelijk historische mogelijkheden te zoeken.

Het Bestuur van de Stichting heeft zich onder anderen laten voorlichten door de Heer W.A. van Ham, adjunct-archivaris van Bergen-op-Zoom, die vele onderzoekingen heeft gedaan op het gebied van de insignia van Noord-Brabant.

De aandacht wordt er dan op gevestigd, dat voor een vlag van Moergestel wellicht op zinvolle wijze de drie kleuren van de plaatselijke gilden, nl. geel, rood en groen kunnen worden verwerkt.

Ter verrijking ware aan de vlag een witte schijf met rood kruis toe te voegen, het bij Sint Jan behorend attribuut (dat zo merkwaardig foutief in het gemeentewapen vervormd is tot een menselijk hoofd!).

Een vlag in geel-groen-rood voert de gemeente Hillegom (sedert 9 febr. 1951) en - een onjuiste doublure! - de gemeente Nisse (sedert 26 mrt. 1954). Verwisseling met de vlag van Moergestel in geel-rood-groen, bovendien verrijkt met een duidelijk embleem, is derhalve niet mogelijk.

Na ampele overweging van verschillende mogelijkheden luidt het advies van ons bestuur derhalve:

In te stellen een vlag van banen in de kleuren geel, rood en groen, met op het brekingsnippunt (d.w.z. op $\frac{1}{3}$ van de vlaglengte, gerekend vanaf de stokzijde) een witte schijf met een rood kruis; de schijf met een middellijn = $\frac{5}{9}$ vlaghoogte, de armen van het kruis met een dikte = $\frac{1}{9}$ vlaghoogte.

Aldus is een vlagmodel voorgelegd geheel overeenkomstig de regels van de banistiek en passend bij de historie, het volksleven en het gemeentewapen.

Ter verduidelijking wordt aan het uit te brengen advies een tekening in kleuren toegevoegd en ter bediening van het college van B & W een concept-Raadsbesluit met de juiste omschrijving van de gemeentevlag.

In overweging wordt gegeven, bij het doen vervaardigen en leveren van vlaggen volgens dit model voor het geel zogenaamd "Prinsengeel" te kiezen, voor het rood de kleur voorkomende in de Koninkrijksvlag van Nederland, en voor het groen een donkere stof.

De voorzitter van de Stichting is belast met het uitbrengen van dit advies, onder betuiging van verdere dispositie ten dienste van de gemeente Moergestel bij eventueel nader gewenste informatie.

Ten behoeve van het documentatie-archief van de Stichting zal te zijner tijd beschikbaarstelling van afschriften van prae-advies aan de Raad en van Raadsbesluit zeer op prijs worden gesteld.

HET BESTUUR VAN DE STICHTING voorr. ad

GEMEENTE MOERGESTEL.

De Raad der gemeente Moergestel;

overwegende, dat een instelling van een eigen vlag voor de gemeente kan dienen ter bevordering en versterking van de burgerzin en ter representatie van de gemeenschap;

gelet op het voorstel van burgemeester en wethouders dd. 14 april 1971;

gezien het advies van de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg dd. 3 april 1971;

gelet op artikel 167 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

in te stellen een gemeentevlag, waarvan de beschrijving luidt:

Banen prinsengeel, vermiljoenrood en donkergroen, met een witte schijf, waarvan de middellijn = $\frac{5}{9}$ van de vlaghoogte, waarop een rood kruis, waarvan de armdikte = $\frac{1}{9}$ vlaghoogte.

burgemeester en wethouders opdracht te geven maatregelen te nemen, dat vlaggen volgens dit model bij alle voorkomende gelegenheden worden uitgestoken, gehesen en megedragen;

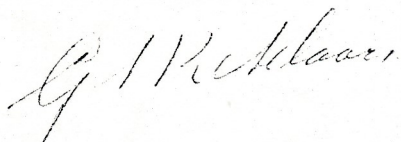
burgemeester en wethouders te machtigen een passend tijdstip aan te wijzen voor een plechtige eerste vlaghijsing;

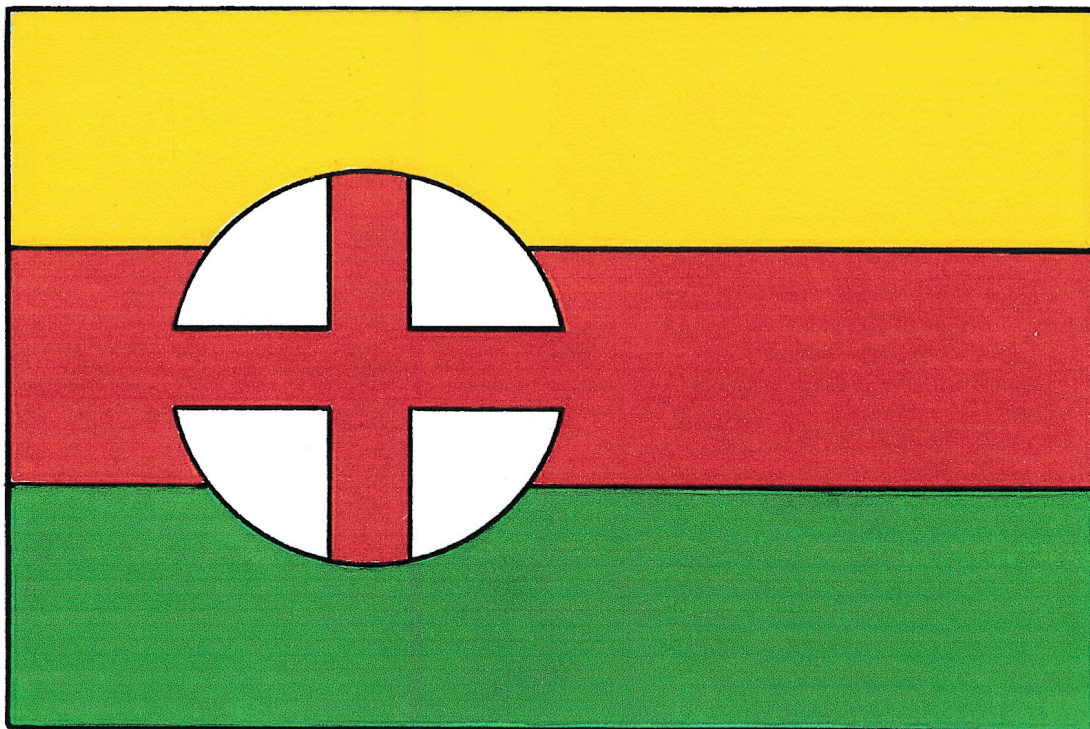
afschriften van dit besluit en afbeeldingen van de vlag ter beschikking te stellen van belanghebbenden.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 mei 1971.

De Raad voornoemd,

 , voorzitter.

 , wethouder.

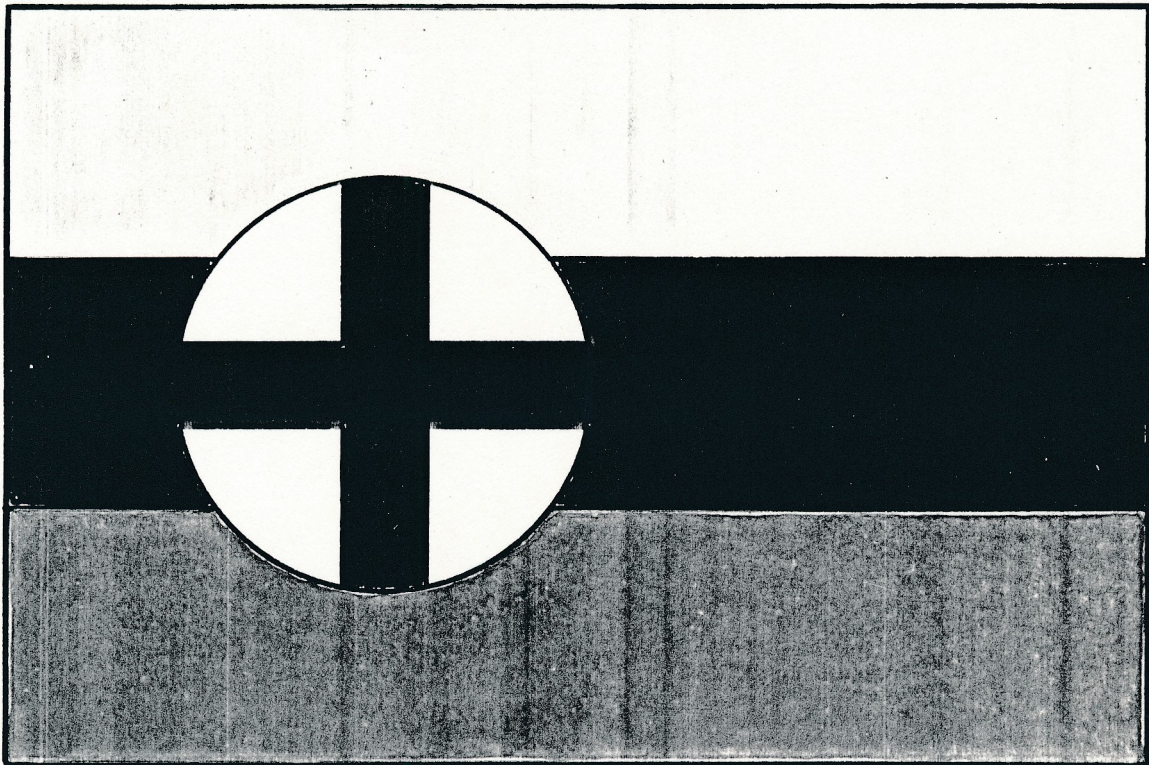

Omschrijving: banen geel, rood en groen, met een witte schijf, waarvan de middellijn is $\frac{5}{9}$ van de vlaghoogte, waarop een rood kruis, waarvan de armdikte is $\frac{1}{9}$ vlaghoogte.

Raadsbesluit: 7 mei 1971.

Advies H.R.v.A.: 20 juli 1971, nr. 71/251-37.

Opgeheven 1 januari 1997

Omschrijving: banen geel, rood en groen, met een witte schijf, waarvan de middellijn is $\frac{5}{9}$ van de vlaghoogte, waarop een rood kruis, waarvan de armdikte is $\frac{1}{9}$ vlaghoogte.

Raadsbesluit: 7 mei 1971.

Advies H.R.v.A.: 20 juli 1971, nr. 71/251-37.

sloten de Requestranten met derzelve gedaan verzoek te renvoieren aan Zijnen Majesteit den Keizer en Koning, gelijk zij deswegens aan hoogst derzelve gerenvoieerd worden bij dezen. En zal extract dezes tot informatie aan de requestranten gegeven worden.

Accordeert met voorz. verbaal,
Den Eersten Secretaris van het Gouvernement, bij absentie van dezelve,
De secretaris archivist Dassevael.

Kort en goed kwam het er dus op neer dat men de brief had ontvangen en had doorgezonden. Inmiddels was men met de bouw der kerk gereed gekomen en kon de kerk in gebruik worden genomen. Op 17 augustus 1810 besluit men de kerk op 2 september 1810 in gebruik te nemen. Men zal oudergewoonte de kerkdienst om 10 uur aanvangen maar de kerkeraad besluit: "teneinde aan de gemeente zelve gelegenheid te meer te geven om zich van een plaats te kunnen voorzien de deuren niet voor half 10 te openen en dat men den leden even daarom vroegtijdig zal communiceren."

Er worden diverse geschenken aangeboden. De Heer Rijpperda biedt de gemeente een uurwerk aan omdat zijn jongste zoon de eerste steen van de kerk had gelegd terwijl de weldelgestrenge Heer H.T. de Lanoy, schout te Oisterwijk twee tafellakens met de benodigde servetten aanbiedt voor het avondmaal.

Ik lees dan verder letterlijk:

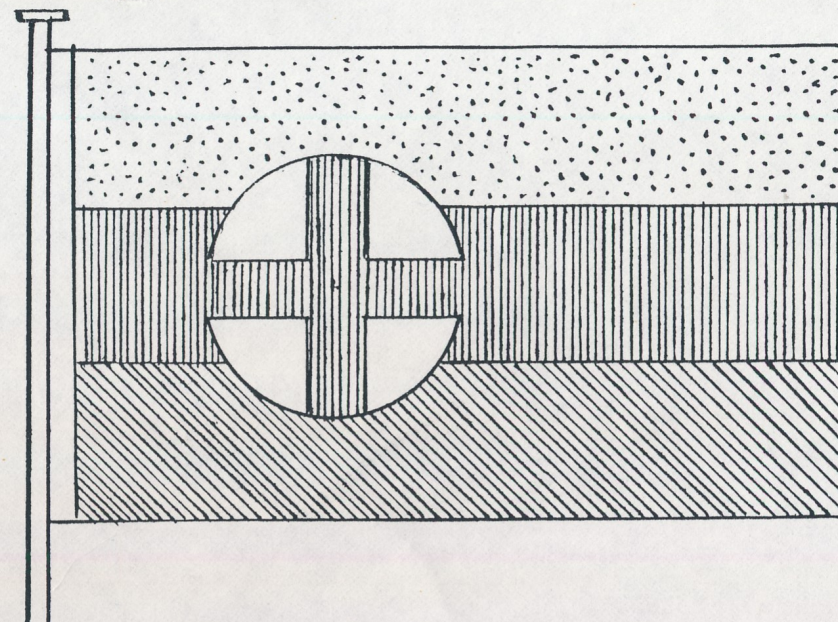
"Op den 2den September 1810 overeenkomstig de bepaling van de 17 augustus is in de nieuwe kerk de eerste Gods-Dienst uitgeoefend.

De text die bij die gelegenheid behandeld wierd was Zach. 4 vers 10 het eerste lid - want wie veracht den dag der kleinen dingen.

De gezangen bij deez gelegenheid gezongen waren het 55 lied voorts de 116 Ps vers 12 en 14 bij de aanvang van de Gods-Dienst - na het gebed het 91 lied en voor de toepassing Ps 36 : 2 tot besluit de 118 Ps: 12 en 14. De toevloed was verbazend naar de ligging der plaats en voor de kerk te groot - alles echter is met orde en stichting afgelopen."

* Naar gegeven uit het archief van de Hervormde Kerk te Oisterwijk.

Met toestemming overgenomen uit: "Op Weg", maandblad voor de Hervormde gemeenten Helvoirt en Oisterwijk, 1973.

DE VLAG DER GEMEENTE MOERGESTEL

door P.J.M. Wuisman

Evenals alle gemeenten in de provincie Noord Brabant ontving Moergestel bij gelegenheid van de eeuwfeesten van de stad 's-Hertogenbosch in 1935 een vlag, bestaande uit de brabantse kleuren rood en wit, met boven aan de broekzijde het gemeentewapen van Moergestel.

Tot voor enkele jaren werd deze vlag benut als officiële gemeentevlag. In 1971 besloot de gemeentebestuur over te gaan tot het vaststellen van een banistisch meer verantwoorde gemeentevlag en men vroeg te dien einde advies aan de Stichting voor banistiek. Een eerste opzet om de kleuren van het gemeentewapen blauw en geel te gebruiken, werd verworpen, omdat deze kleuren reeds bij vele gemeentevlaggen in ons land in gebruik waren en vooral bij de buurtgemeenten Oisterwijk en Esch, hetgeen eventueel tot verwarring zou kunnen leiden.

De heer W.A. van Ham, adjunct archivaris van Bergen op Zoom en adviseur van bovengenoemde stichting bracht de idee naar voren om in de te ontwerpen Moergestelse vlag de kleuren te verwerken van de vaandels der drie Moergestelse schuttersgilden. Het vaandel van het oudste gilde St. Sebastiaan en Barbara was voornamelijk rood en geel getind, dat van St. Joris geel, rood en groen en dat van St. Catharina groen en rood. 2).

Zo ontstonden de drie banen geel, rood en groen. Een tweetal andere gemeenten voerden dezelfde kleuren, doch in andere volgorde, n.l. Nisse en Hillegom. Verwarring werd echter uitgesloten door de vlag te verrijken met een wit schild met rood kruis, het symbool van St. Jan, van oudsher de patroon der Moergestelse parochie.

Op 14 april nam het college van Burgemeester en Wethouders bovenstaand advies over en op haar voorstel besloot de gemeenteraad op 7 mei 1971 de gemeentevlag als volgt vast te stellen:

"Banen prinsengeel, vermiljoenrood en donkergroen met een witte schijf, waarvan de middellijn = 5/9 van de vlaghoogte, waarop een rood kruis, waarvan de armdikte = 1/9 van de vlaghoogte".

Deze vaststelling was niet geheel volledig, want men had niet bepaald waar op de vlag de witte schijf zou worden geplaatst. Uit de bijbehorende tekening echter blijkt, dat deze schijf moest worden geplaatst op het broekingsnippunt 1).

Desverzocht deelde de Hoge Raad van Adel op 20 juli d.a.v. mede geen bezwaar te hebben tegen de nieuwe gemeentevlag.

Op zondag 21 november 1971, bij gelegenheid van de ontvangst van Sint Nicolaas op het Raadhuis, wapperde de nieuwe vlag voor het eerst van het bordes van het Moergestelde gemeentehuis.

1) broekingsnippunt = 1/3 van de vlaglengte, vanaf de stokzijde gerekend.

2) J. Jolles, De Schuttergilden en Schutterijen van Noord-Brabant ('s-Hertogenbosch, 1934), II, 37 e.v.

tekening van C.Th. Wuisman Sr.

SINT AMBROSIUS EN DE BIETEELD

door W. de Bakker

anouds zal in onze omgeving menige boer als onderdeel van zijn nering en enige bijenokken op na gehouden hebben. Al zal hiervan de honingwinning hoofdzaak geweest zijn, de boeren hadden bijna allen een stukje hei onder hun landerijen, en klavervelden behoorden toen tot het gewone landschapsbeeld, doch tevens ter bevordering van een ijke appeloogst voor hun boomgaard naast de boerderij, een ook verdwijnend beeld, zal de boer de bijen niet hebben willen missen.¹⁾

Op 21 mei 1814 doet Antonie van der Loo, een landbouwer in Huikelom zijn bijenbestand op zijn erf te Huikelom over aan zijn zoon Johannes voor 100 gulden²⁾. De omhrijving is erg interessant: "eene vlugt Honing Bieën of Bieteeld, bestaande in een en ertig levende Biestokken, eenigte levendige Biestokken of kurven, twee biehallen, bieestokkens, en verder alle kleinigheden tot voorschreven vlugt honing bieën behorende".
Oewel te Huikelom als te Oisterwijk treft men in het midden van de vorige eeuw een bieegilde aan. De oisterwijkse pastoor liet zich in die tijd nog al eens in met de vereniging in zijn parochie. Het gedrag der leden gaf hem dikwijls aanleiding tot opmerkingen en maatregelen. Voor in het aantekenboek van de pastoor treffen we een staatje aan van de verenigingen³⁾.

Het bieegilde sint Ambrosius van Oisterwijk teerde in die tijd twee dagen omtrent sint Nicolaas bij Van Zelst. School hielden ze 's-zondags na Allerheiligen. J. Verhoeven, van Oisterwijk, was hoofdman⁴⁾, Kees Vugs en J. van de Ven waren ouderlingen. De pas-

toor was over hen niet tevreden: "Deze gilde geeft het reglement slegs gedeeltelijk voorgelezen en vele hebben nog hunne meisjes naar huis gebragt".

Bieegilde "H. Ambrosius van Heuclom" gaf de pastoor weinig reden tot klagen, al blijft een ondertoon: "Deze heeft zich beter gedragen en schijnt alles te hebben opgevolgd". Het teerde ook twee dagen, namelijk maandag en dinsdag "Dom. ult. post Pent." (dus na de laatste zondag na Pinksteren), bij Verhoeven of Momers. Een zekere Kuipers was hun hoofdman; Vermelis en Steuves, de ouderlingen.

1) Men zie hierover in het algemeen: Bernard van Dam, Oud-Brabantse Dorpsleven (1972): De Bieboer, 70 e.v.

In de Kleine Meijerij verschenen reeds bijdragen van: J. Schuurmans, De Imkerij in vroeger dagen, jg. 5 (1952), nr. 8 (Haaren); en H. Donkers, De Bijenteelt in de Meijerij in vroeger tijd, jg. 8 (1955), nr. 5 (in het algemeen en Vught);

2) Notaris C. Bolsius, Oisterwijk: N.5341,276;

3) Archief van de parochie Sint Petrus Banden te Oisterwijk, K. 2-3;

4) De pastoor noemt hem "de Zoere" (?).

IN MEMORIAM M.V.E.P. SCHOLTEN VAN ASCHAT

Nauwelijks waren in het "ten geleide" bij dit nummer de werkers van de eerste uren van onze jubilerende kring feestelijk herdacht, of we moesten afscheid nemen van één hunner.

Op 83-jarige leeftijd overleed op 16 april jl. door een ongeval te Vught Menno V.E.P. Scholten van Aschat, eerste voorzitter van "de Kleine Meijerij".

Het grootste gedeelte van zijn leven heeft deze geboren Bredanaar als bestuurslid van de Maatschappij tot bevordering van Welstand in onze provincie gewerkt voor de belangen van de - zoals de titel van deze Maatschappij het noemt - landlieden.

Op deze wijze zo vertrouwd met het Brabantse platteland, moest hij wel oog hebben voor de vele oude gebruiken, die hij langzaam maar zeker uit het dagelijks leven zag verdwijnen.

Een man met een kulturele ondergrond als hij moest wel achter het streven van Brabants Heem en de Heemkundekringen staan en dit streven op alle mogelijke wijzen steunen. Meer dan twintig jaar was hij voorzitter van onze kring.

In het allereerste nummer van ons tijdschrift vindt men zijn eerste artikel "grondbezit, rechtspraak en stand" en sindsdien verschenen vele publicaties tot en met zijn historische beschouwingen over "Jagerslust" te Helvoirt in onze vorige jaargang.

Bij zijn plotselinge dood buigen we het hoofd in droefheid omdat hij - die jong leek te blijven - van ons heenging, maar ook in dankbaarheid en erkenning voor het vele dat hij voor ons deed en betekende.

We leven mee met hen, die door zijn heengaan het meest werden getroffen en die hem zo node zullen missen, zijn echtgenote en kinderen.

Menno V.E.P. Scholten van Aschat ruste in vrede.

W.

Sector : Bestuurs- en Managementondersteuning
Afdeling : BO
Agendapunt : 5

De raad van de gemeente Oisterwijk;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Oisterwijk
d.d. 9 september 1997, afdeling BO, nr. 67/70;

gelet op het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181, tot intrekking van de Koninklijke besluiten van 20 februari 1816, no. 69, en 3 januari 1818, no. 91, en tot vaststelling van nieuwe bepalingen nopens het bekomen, wijzigen, enz, van wapens voor provinciën, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen of instellingen, zoals dit is aangevuld bij het Koninklijk besluit van 21 oktober 1977, Staatsblad 605 en gelet op de beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken van 18 oktober 1977 houdende richtlijnen betreffende het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen overeenkomstig het bepaalde in het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr 32 en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181 en gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. het gemeentewapen en de gemeentevlag van de voormalige gemeente Oisterwijk te blijven voeren voor de huidige gemeente Oisterwijk;
2. het gemeentewapen en de gemeentevlag van de voormalige gemeente Moergestel vast te stellen als dorpswapen en dorpsvlag van de huidige dorpsgemeenschap Moergestel.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Oisterwijk op 25 september 1997,
de secretaris,

mw. H.F. van Breugel,

de voorzitter,

drs. Y.C.Th.J. Kortmann.